

UČNI NAČRT PREDMETA / COURSE SYLLABUS

Predmet:	Jezikovna identiteta slovenskih pokrajin
Course title:	The Linguistic Identity of Slovenian Regions

Študijski program in stopnja Study programme and level	Študijska smer Study field	Letnik Academic year	Semester Semester
Primerjalni študij idej in kultur, doktorski študij 3. stopnje	Jezikoslovje: leksikologija, terminologija, slovaropisje in slovníčarstvo	Brez letnika	/
Comparative Study of Ideas and Cultures, doctoral study 3 rd cycle	Linguistics: Lexicology, Terminology, Lexicography and Grammar	Not specified	/

Vrsta predmeta / Course type	splošno izbirni / general elective
-------------------------------------	------------------------------------

Univerzitetna koda predmeta / University course code:	P041-26
--	---------

Predavanja / Lectures	Seminar / Seminar	Vaje / Tutorial	Klinične vaje / Clinical work	Druge oblike študija / Other study forms	Samost. delo / Individual work	ECTS
20	10				150	6

Nosilec predmeta / Lecturer:	red. prof. dr. Jožica Škofic
-------------------------------------	--

Jeziki / Languages:	Predavanja / Lectures: slovenščina, angleščina / Slovenian, English
	Vaje / Tutorial: /

Pogoji za vključitev v delo oz. za opravljanje študijskih obveznosti:

Za vključitev v delo ni posebnih pogojev. Priporoča se predhodno poznavanje osnovnih jezikoslovnih teorij, splošne leksikologije in slovníčarstva.

Prerequisites:

There are no specific prerequisites. However, prior knowledge of basic linguistic theories, general lexicology, and grammar is recommended.

Vsebina:

Časovno obsežna (od konca 10. stol. do danes) in vsebinsko raznorodna problematika predmeta (razvoj in sodobno stanje slovenskih narečij) bo razdeljena na več ožjih vsebinskih sklopov:

Uvodni del:

- predstavljeni bodo različni metodološki pristopi k obravnavi zgodovine jezika in sodobnih narečij, temeljni dosežki (slovenskega) jezikoslovja na tem področju

Content (Syllabus outline):

The material covered in this course is chronologically very extensive (from the end of the tenth century to the present) and conceptually diverse (i.e., the development and modern state of Slovenian dialects), and therefore it is divided into several specific thematic sections:

Introduction:

- Various methodological approaches to studying language, its development, and

ter vključenost raziskav slovenskega jezika v mednarodne geolingvistične raziskave (Slovanski in Evropski lingvistični atlas).

Pregled zgodovine slovenskega jezika od 10. stol. do sodobnih narečij (z jezikoslovno analizo zgodovinskih dokumentov, napisanih v slovenskem jeziku).

- Klasifikacija sodobnih slovenskih narečij (delitev na narečne skupine, narečja in govore; kriteriji in terminologija) ter osnovne značilnosti posameznih narečnih skupin s potrditvijo na primeru avtentičnih narečnih besedil.
- Funkcijskozvrstna razčlenjenost sodobnih slovenskih narečij (vsakdanja praktičnosporazumevalna zvrst, umetnostna prozna in verzna besedila slovstvene folklore, strokovna zvrst z narečno terminologijo, publicistična besedila, lastna imena).
- Sodobni problemi narečjeslovja (obstoj t. i. tradicionalnih narečij, nastajanje govorjenih razlikov med narečjem in knjižnim pogovornim jezikom z različno stopnjo približanosti enemu ali drugemu sistemu).

Poleg glavne izvajalke bodo pri predmetu lahko sodelovali tudi gostujoči predavatelji in predavateljice, predvsem sodelavci Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU.

Seminarji

- Seminarji potekajo vzporedno s predavanji in se navezujejo na posamezne tematske sklope predavanj. Poudarek je na študijskem poglobljanju v dele predvidene učne snovi, izbrane glede na ožje študijske interese posameznega študenta ali študentke (seminarsko delo je lahko del besedila nastajajočega doktorskega dela).
- V njegovem okviru bodo študentje in študentke samostojno posneli in zapisali narečno besedilo, ga analizirali s sinhronega in diahronega vidika ter ugotavljali sprejemanje nenarečnih in tujejezičnih prvin in vzroke zanje.

modern dialects are presented in addition to the basic achievements of (Slovenian) linguistics in this area, and the inclusion of studies on Slovenian in international geolinguistic studies (especially the Slavic and European Linguistic Atlases).

Overview of the history of Slovenian (the development of Slovenian from the final phase of Proto-Slavic (10th century) to modern dialects and standard language (with linguistic analysis of historical documents, written in Slovenian language) is presented.

- Classification of Slovenian dialects (division of Slovenian into dialect groups, dialects, and subdialects (criteria and terminology) and the basic characteristics of individual dialect groups, using authentic dialect texts for confirmation).
- Dialect differentiation in terms of functional genres (everyday practical communication genre, artistic prose and verse in literary folklore, technical genre with dialect terminology, journalistic texts, dialect onomasiology).
- Contemporary dialectology issues (existence of traditional dialects, emergence of spoken differences between dialect and informal standard language with different degrees of approximation to one system or another)

In addition to the main coordinator, visiting professors will be able to teach this course as well, especially associates of the ZRC SAZU Fran Ramovš Institute of the Slovenian Language.

Seminar classes

- Seminar classes accompany the lectures and complement them by exploring individual chapters covered by the course syllabus. The main objective is to provide the opportunity for the student to conduct further research on any of the presented topics and/or accommodate it to his/her individual research interests (the seminar paper can also be a component part of the doctoral thesis).

- V okviru seminarske naloge se bodo študentje in študentke lahko odločili tudi za kako drugo temo s področja dialektoloških raziskav slovenskega jezika: raziskovali bodo lahko npr. ledinska in hišna imena, ki prav tako izkazujejo kulturno zgodovino raziskovanega področja, različne jezikovne stike ipd., ali zgodovinske dokumente, napisane v slovenskem jeziku (torej teme s področja zgodovinske dialektologije).

Povezava z drugimi predmeti

Predmet je tesno povezan s študijem drugih jezikoslovnih in humanističnih ved (npr. s študijem etnologije, zgodovine, arheologije).

- Students will independently record and write dialect texts, analyze them from synchronous and diachronic points of view and determine the acceptance of non-dialect and foreign language elements and the reasons for this.
- In the course of the seminar work, students can also choose another topic from the field of dialectological research of the Slovene language: they can research field and house names (microtoponyms), which also show the cultural history of the area under study, various linguistic contacts, etc., or historical documents written in Slovene language (i.e. topics from the field of historical dialectology).

Cross-curricular integration

The course is closely connected to a number of other disciplines, be it within linguistics or, more generally, humanities (e.g. ethnology, history, archaeology).

Temeljni literatura in viri / Readings:

Temeljna:

- Logar, Tine (1993): Slovenska narečja: Besedila. Ljubljana: Mladinska knjiga (Zbirka Cicero).
- Logar, Tine (1996): Dialektološke in jezikovnozgodovinske razprave. (Ur. Karmen Kenda-Jež), Ljubljana: ZRC SAZU.
- Ramovš, Fran (1935): Historična gramatika slovenskega jezika VII: Dialekti. Ljubljana.
- Ramovš, Fran (1936): Kratka zgodovina slovenskega jezika I. Ljubljana.
- Rigler, Jakob (2001): Zbrani spisi 1: Jezikovnozgodovinske in dialektološke razprave. (Ur. Vera Smole), Ljubljana: Založba ZRC.
- Škofic, Jožica et al. (ur.) (2011, 2016, 2023): *Slovenski lingvistični atlas. 1, Človek (telo, bolezni, družina). 1. Atlas : [(= SLA 1.1)], 2. Komentarji : [(= SLA 1.2)]* (<https://isifr.zrc-sazu.si/sl/publikacije/slovenski-lingvisticni-atlas-1>); *Slovenski lingvistični atlas. 2, Kmetija. 1. Atlas : [(= SLA 2.1)], 2. Komentarji : [(= SLA 2.2)]*, (<https://zalozba.zrc-sazu.si/sl/publikacije/slovenski-lingvisticni-atlas-2>); *Slovenski lingvistični atlas. 3, Kmetija. 1. Atlas : [(= SLA 3.1)], 2. Komentarji : [(= SLA 3.2)]*, (<https://omp.zrc-sazu.si/zalozba/catalog/book/2089>). Zbirka Jezikovni atlasi. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.
- Klinar, Klemen, Škofic, Jožica, Šekli, Matej, Piko-Rustia, Martina (2012): Metode zbiranja hišnih in ledinskih imen: projekt FLU-LED v okviru Operativnega programa Slovenija–Avstrija 2007–2013. Jesenice, Gornjesavski muzej.

Dopolnilna:

- Greenberg, Marc L. (2000): A Historical Phonology of the Slovene Language. Heidelberg.
- Hafner, Stanislaus, Prunč, Erich (ur.) (1982): Thesaurus der slowenischen Volkssprache in Kaernten 1: A- bis B-. Wien.

- Kenda-Jež, Karmen, Gliha Komac, Nataša (2007): Shranili smo jih v bančah: slovarski prispevek k poznavanju oblačilne kulture v Kanalski dolini = contributo lessicale alla conoscenza dell'abbigliamento in Val Canale. Ukve: S.K.S. Planika Kanalska dolina; [s. l.]: Slori: ATS Od meje; Ljubljana: Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU: = Istituto per la lingua slovena "Fran Ramovš" CRS ASSA.
- Koletnik, Mihaela (2008): Panonsko lončarsko in kmetijsko izrazje ter druge dialektološke razprave, (Mednarodna knjižna zbirka Zora, 60). Maribor: Mednarodna založba Oddelka za slovanske jezike in književnosti, Filozofska fakulteta.
- Logar, Tine (1981): Izhodiščni splošnoslovenski fonološki sistem. Fonološki opisi srpskohrvatskih /hrvatskosrpskih, slovenačkih i makedonskih govora, obuhvaćenih opšteslovenskim lingvističkim atlasom. Sarajevo: ANU BiH, 29–33. (Ponovno objavljeno v: Dialektološke in jezikovnozgodovinske razprave, ur. Karmen KENDA-JEŽ. Ljubljana: ZRC SAZU, ISJ FR, 1996, 243–247.)
- Ramovš, Fran (1924): Historična gramatika slovenskega jezika II: Konzonantizem. Ljubljana.
- Rigler, Jakob (1963): Južnonotranjski govori. Ljubljana: SAZU.
- Smole, Vera (2000): Uvod v slovensko dialektologijo. Ljubljana: Filozofska fakulteta (Skripta).
- Smole, Vera (2002): Vokalizem, naglas, konzonantizem. Ljubljana: Filozofska fakulteta (Skripta).
- Šekli, Matej (2004), Jezik, knjižni jezik, pokrajinski oz. krajevni knjižni jezik: genetskojezikoslovni in družbenojezikovni pristop k členjenju jezikovne stvarnosti: (na primeru slovenščine). V: Aktualizacija jezikovnozvrstne teorije na Slovenskem: členitev jezikovne resničnosti, (Obdobja, Metode in zvrsti, 22). Ljubljana: Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovenistiko Filozofske fakultete, str. 41–58.
- Šivic-Dular, Alenka (1988): Temeljna načela pri pisanju slovenskih zemljepisnih imen. Jezik in slovstvo, XXXIV/1–2, 3–14.
- Škofic, Jožica (2001): Govorica jih izdaja: Skica govora kovaške Krope. Kropa: Tomco.
- Weiss, Peter (1998): Slovar govorov Zadrebčke doline med Gornjim Gradom in Nazarjami: Poskusni zvezek (A–H). Ljubljana: ZRC SAZU (zbirka Slovarji).
- Zorko, Zinka (1995): Narečna podoba Dravske doline, Maribor: Kulturni forum.
- Zorko, Zinka (1998): Haloško narečje in druge dialektološke študije. Maribor: Slavistično društvo, Zora 6.

Cilji in kompetence:

Cilji predmeta:

Študentke in študentje se bodo seznanili z razvojem slovenskega jezika in z njegovo postopno narečno razcepljenostjo, spoznavali bodo znotraj- in zunajjezikovne vzroke zanjo, posledične probleme pri oblikovanju skupnega knjižnega jezika in obstoj (zgodovinskih) pokrajinskih različ slovenskega knjižnega jezika. Spoznali bodo sodobno klasifikacijo slovenskih narečij, njihove osnovne značilnosti na vseh jezikovnih ravneh (s posebnim poudarkom na glasovju in besedju), različne razvojne stopnje kot osnovo za rekonstrukcijo zgodovine slovenskega in slovanskih jezikov. Narečja bodo obravnavana tudi s stališča socialne zvrstnosti – z opozorilom na jezikovne

Objectives and competences:

Objectives:

Students learn about the development of Slovenian and its gradual differentiation into dialects, the language-internal and language-external reasons for this, the subsequent problems in development of a common standard language, and the existence of (historical) regional versions of standard Slovenian. They familiarize themselves with modern classification of Slovenian dialects, their basic features at all linguistic levels (with a special emphasis on phonology and vocabulary), and various development phases as the basis for reconstructing the history of Slovenian and Slavic languages as well as the nation's history in general. Dialects are also discussed in terms of

različke med narečji (krajevnimi govori) ter knjižno pogovorno in zbornu zvrstjo. Študentje in študentke bodo spoznavali, da so narečja (in pokrajinske različice pogovornega jezika) za večino Slovencev in Slovencev prvi materni jezik, na katerem je (tudi) mogoče graditi zavest o jezikovni, kulturni in narodni pripadnosti.

Kompetence:

Študenti pri predmetu ob samostojnem raziskovanju razvijajo kritično mišljenje in utrjujejo pravilno rabo strokovne terminologije.

Predmetno-specifične kompetence:

Študenti spoznajo razvoj in sodobno stanje slovenskih narečij in govorjenega jezika, pridobijo znanje o uporabi različnih dialektoloških metod raziskovanja in se usposobijo za zbiranje, transkripcijo in jezikoslovno analizo govorjenega jezika.

social genres with attention being drawn to linguistic differences between dialects (and regional subdialects) versus the common colloquial and standard form. Students learn that, for most Slovenians, dialects (and regional versions of colloquial language) are their primary native language, on the basis of which an awareness of linguistic, cultural, and national affiliation can also be built.

Competences:

Students develop critical thinking and strengthen the correct use of professional terminology through independent research.

Subject-specific competencies:

Students learn about the development and contemporary state of Slovenian dialects and spoken language, gain knowledge about the use of various dialectological research methods, and become trained in the collection, transcription, and linguistic analysis of spoken language.

Predvideni študijski rezultati:

Študentke in študentje se bodo naučili metod zbiranja, zapisovanja ter analiziranja (na sinhroni in diahroni ravni) narečnega gradiva. Pridobili bodo sistemski pogled na jezik in njegovo socialnozvrstno (in funkcijskozvrstno) razčlenjenost ter vedeli, kako je za vsak govorni položaj potrebna izbira primerne jezikovne koda – tudi tako, da raziskovalec ne vpliva na jezik/govor narečnega informanta. Pridobljeno znanje bodo znali uporabljati v analizah narečnega, splošnosporazumevalnega, strokovnega, slovstvenofolklornega in lastnoimenskega gradiva, in sicer tako sodobnega kot izpričanega v zgodovinskih dokumentih.

Slušatelji in slušateljice znanje, pridobljeno pri predmetu, uporabijo pri pisanju znanstvenega teksta, ki lahko služi kot osnutek poglavja disertacije ali znanstvenega članka.

Intended learning outcomes:

Students learn methods for recording and analyzing dialect material on the synchronous and diachronic levels. They receive a systematic view of language and its social and functional genres. They will understand how to choose the appropriate language code for each language situation - even if the researcher does not influence the language / speech of the dialect informant. They will be able to apply the acquired knowledge in the analysis of recorded dialect texts (general or professional communication, literature, folklore texts and proper names), both modern and historical documents.

Students use the knowledge acquired in the course to write a piece of academic writing that can serve as a draft of a dissertation chapter or a research article.

Metode poučevanja in učenja:

Oblike dela:

- ☒ Frontalna oblika poučevanja
- ☒ Samostojno delo študentov

Metode (načini) dela:

Learning and teaching methods:

Types of learning/teaching:

- ☒ Frontal teaching
- ☒ Independent students work

Teaching methods:

☒ Razlaga	☒ Explanation
☒ Razgovor/ diskusija/debata	☒ Conversation/discussion/debate
☒ Delo z besedilom	☒ Work with texts
☒ Proučevanje primera	☒ Case studies
☒ Druge vrste nastopov študentov	☒ Different presentation
☒ "Terenske vaje" (npr. obiski podjetij)	☒ Field work (e.g. company visits)
☒ Vključevanje gostov iz prakse	☒ Inviting guests from companies

Načini ocenjevanja:		Delež (v %) / Weight (in %)	Assessment:
Daljši pisni izdelki		60	Long written assignments
Javni nastop ali predstavitev		20	Presentations
Končno ocenjevanje (pisni/ustni izpit)		20	Final examination (written/oral)

Reference nosilca / Lecturer's references:

• 2011: Slovenski lingvistični atlas 1, Človek (telo, bolezn, družina) (urednica) • 2016: Slovenski lingvistični atlas 2, Kmetija (urednica) • 2023: Slovenski lingvistični atlas 3, Kmetovanje (urednica) • 2013: Priprava interaktivnega Slovenskega lingvističnega atlasa • 2019: Krajevni govor Kroke • 2017: Microtoponyms as an important part of Slovenian cultural heritage
--